

แนวทางในการเตรียมความพร้อมของตำรวจ ด้านการสืบสวนสอบสวน ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางอาญา เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*

อุนิษา เลิศโตมรสกุล** ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมนี***

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในด้านการสืบสวนสอบสวน รวมทั้งเพื่อเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางอาญาในด้านการสืบสวนสอบสวน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป โดยศึกษาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถที่มีประสบการณ์หรือที่ปฏิบัติงานที่โดยตรงในงาน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งจากงานวิจัยเรื่อง “แนวทางในการเตรียมความพร้อมของตำรวจในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางอาญาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)

** Corresponding Author อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*** อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการเตรียมความพร้อมทั้งในแง่ของนโยบาย และการบริหารและการปฏิบัติ รวมทั้งการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การสืบสวน-สอบสวน ในระดับดี กล่าวคือมีการกำหนดไว้ในในรูปของ ยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แผนปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยเฉพาะประจำปีงบประมาณ 2559 ที่มีการกำหนดรายละเอียดต่างๆ อีกอย่างเช่น กำหนดเป็นกลยุทธ์ แนวทางในการดำเนินการ แผนงาน โครงการและกิจกรรม รวมทั้งคำสั่งของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการเตรียม ความพร้อมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในลักษณะของการมีความรู้ ความเข้าใจ (ความสามารถและทักษะ) ในงานที่ตนเองปฏิบัติอยู่ด้านการ สืบสวนสอบสวนเป็นอย่างดีจากการทำงาน ประสบการณ์จากการฝึกอบรม อย่างไรก็ดีผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ ยังเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจควรที่จะศึกษา อบรมเพิ่มเติมในสาขาวิชาที่สำคัญอื่นๆ ยกตัวอย่างเช่น หลักสูตริทธิมนุษยชน จริยธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำรวจกับระบอบประชาธิปไตย สังคมและ วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน หลักสูตรอาชีวศึกษา บุคลิกภาพ กับอาชญากรรม (จิตวิทยา) การป้องกันอาชญากรรมร่วมสมัย ให้มีความรู้ ความสามารถที่แข็งแกร่งและดีขึ้นเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน

คำสำคัญ: ตำรวจ การเตรียมความพร้อม การสืบสวนสอบสวน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

GUIDELINES FOR THE READINESS PREPARATION OF THAI POLICE IN CRIME INVESTIGATION TO JUSTICE ACCOMMODATION FOR ENTERING ASEAN ECONOMIC COMMUNITY*

Unisa Lerdtomornsakul** Chankanit Krittiya Suriyamanee***

ABSTRACT

This research aims to study the preparation of Thai police to justice accommodation in crime investigation for entering ASEAN Economic Community and to suggest measures of police readiness in justice cooperation for entering AEC. By studying from polices who have skills, knowledges, and experiences in their field of expertise and by collecting data from observation and in-depth interview technique, the results of this research are as follows:

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งจากงานวิจัยเรื่อง “แนวทางในการเตรียมความพร้อมของตำรวจในการอำนวยความสะดวกทางอาญาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)

** Corresponding Author อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*** อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Police have good preparation to the justice accommodation in terms of policy management and work performance, including knowledge and understanding in crime investigation and inquiring. As evidence shown in the Royal Thai Police's strategies for entering ASEAN Community and the Royal Thai Police annual budgeting action plan (especially in year 1996), which mainly focused on strategy, measure, planning, project, and activity, including the Royal Thai Police Orders.

Furthermore, research findings indicate that the police who are responsible for crime investigation and inquiry have good preparation of their knowledge, skills and competencies as a result of working experience and training. However, the key informants suggest that police should enhance their knowledges by attaining more related subjects such as human rights principle, police ethics, police and democracy, culture and society of ASEAN neighborhood countries, criminology, personality and crime and contemporary crime prevention for entering AEC.

KEYWORDS: Thai Police, Crime Investigation, Readiness Preparation, Asean Economic Community

แนวทางในการเตรียมความพร้อมของตำรวจ ด้านการสืบสวนสอบสวน ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางอาญา เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*

อุนิษา เลิศโตมรสกุล** ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี***

บทนำ

การก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนของประเทศไทย อันประกอบด้วยประเทศสมาชิก 10 ประเทศในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม และไทย แม้ว่าประเทศสมาชิกจะได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน เนื่องจากประชาชนจะสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันได้สะดวก รวมถึงแรงงานที่สามารถโยกย้ายไปมาอย่างอิสระ เป็นที่คาดการณ์ได้ว่าความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นจากที่ไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้นจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในทุกๆ ด้าน ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สังคม รวมทั้งอาชญากรรมประเภทต่างๆ อันส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนชาวไทยโดยตรง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงาน

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งจากงานวิจัยเรื่อง “แนวทางในการเตรียมความพร้อมของตำรวจในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางอาญาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.)

** Corresponding Author อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*** อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อรับมือกับปัญหาและผลกระทบที่ตามมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นความมั่นคงของประเทศและการเกิดอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ

ทั้งนี้การปฏิบัติงานการสืบสวนสอบสวนของตำรวจนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทำให้จะต้องมีการปรับตัวและมีการพัฒนาให้มีมาตรฐานในระดับสากล เพื่อสอดคล้องการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเพื่อให้ได้รับความเชื่อมั่นในการบังคับใช้กฎหมายด้วยความเป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องสงสัย ผู้เสียหาย หรือแม้แต่พยานซึ่งจะนำมาซึ่งการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจว่ามีความพร้อมในด้านการสืบสวนสอบสวนหรือไม่ มาก-น้อยเพียงใด เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้ความร่วมมือกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก้าวไปอย่างมั่นคงมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลและยังประโยชน์สูงสุดให้กับสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความสะดวกในด้านการสืบสวนสอบสวน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
2. เพื่อเสนอแนวทางการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความสะดวกในด้านการสืบสวนสอบสวน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

คำถามการวิจัย

การเตรียมความพร้อมในการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านการสืบสวนสอบสวนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้มีการเตรียมการไว้หรือไม่อย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความรู้ความเข้าใจ ที่มีความรู้ความสามารถ ที่มีประสบการณ์ตรงหรือที่ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงในการเตรียมความพร้อมด้านการสืบสวนสอบสวนรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ส่วนเนื้อหาที่สำคัญของการวิจัยครั้งนี้คือ การเตรียมความพร้อมในการอำนวยความสะดวกด้านการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การเตรียมความพร้อมดังกล่าวนี้จะเน้นเฉพาะหรือเน้นหนักไปในเรื่องของนโยบายและการบริหาร (แผนกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ โครงการ กิจกรรม) และการดำเนินการในทางปฏิบัติ รวมทั้งเรื่องของความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเตรียมความพร้อมดังกล่าว

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การออกแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสืบสวนสอบสวนที่ดำเนินการมาแล้วและกำลังดำเนินการอยู่ รวมทั้งแนวทางในการเตรียมความพร้อมในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ควรที่จะดำเนินการต่อไป เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในขณะนี้โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากประชากรเป้าหมาย และการเข้าร่วมสังเกตการณ์

ในสถานการณ์จริงจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานตามพื้นที่ต่างๆ ทั้งในเขต กองบัญชาการตำรวจนครบาลและกองบัญชาการตำรวจภูธรหลายพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ ที่เที่ยงตรงและแม่นยำ

2. ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางอาญาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยตรง ทั้งในระดับ ผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ ซึ่งได้แก่ ผู้บังคับการและรองผู้บังคับการ กองปราบ (ผบก.ป.) ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการกองบัญชาการ ตำรวจนครบาล (บช.ก.) ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการกองบัญชาการ ตำรวจภูธรภาค 1 และภาค 7 (บช.ภาค.) ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ กองบัญชาการศึกษา (บช.ศ.) ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ผู้บังคับการและรองผู้บังคับการ กองบังคับการเศรษฐกิจ (บก. เศรษฐกิจ) ผู้บังคับการหรือรองผู้บังคับการ สารวัตรฝ่ายปฏิบัติการ กอง บังคับการต่างประเทศ (บก.ตท.) ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (บช.ตม.) หรือผู้แทนของบุคคลดังกล่าวทั้งหมด รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ที่ได้พัฒนาขึ้นมาจากแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องผนวกกับข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้จากการทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด นอกจากนั้นแล้วยังเป็นข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่าน ที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกอีกส่วนหนึ่ง เพื่อนำมาพัฒนาโครงสร้าง

ของแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์และมีความถูกต้องยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสัมภาษณ์ประชากรเป้าหมายให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงแท้และแน่นอน (Validity and Reliability) ต่อไป นอกจากนั้นแล้วแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวยังมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีก โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ท่าน ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

นอกจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแล้ว ผู้วิจัยยังใช้วิธีการสังเกตการณ์หรือเข้าร่วมสังเกตการณ์ (Participant Observation) อีกวิธีหนึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีการเข้าร่วมสังเกตการณ์ในสถานที่ที่เป็นจริงในทางปฏิบัติตามพื้นที่ต่างๆ ทั้งในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาลและกองบัญชาการตำรวจภูธร หลายกองบังคับการ กองกำกับการฯ และหลายจังหวัด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การเตรียมความพร้อมในด้านการสืบสวนสอบสวน ทั้งในเชิงนโยบายและการบริหาร และในเชิงความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ มีการเตรียมการได้ดีมากพอสมควร กล่าวคือ

1. ด้านเชิงนโยบายและการบริหารและการปฏิบัติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการเตรียมความพร้อมไว้ในเชิงนโยบายและการบริหารและการนำมาปฏิบัติได้ดีมากพอสมควร กล่าวคือ ได้มีการกำหนดเรื่องนี้เอาไว้ในยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในภารกิจที่ 10 (การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและการอำนวยความยุติธรรม) ในข้อที่ 10.2 (การอำนวยความยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ) โดยเฉพาะในข้อที่ 1: การกำหนดมาตรฐานในด้านการอำนวยความยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนสากล ทั้งในส่วนของ การดำเนินการของพนักงานสอบสวนต่อ

ชาวต่างชาติทั้งกรณีที่เป็นผู้เสียหายและผู้ต้องหา การตรวจค้น การจับกุม การควบคุม การสอบปากคำ การตรวจพิสูจน์ การออกหมาย รวมตลอดทั้ง การดำเนินการทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวน-สอบสวนในการดำเนินคดีฯ

รวมทั้งมีการกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 โดยเฉพาะกลยุทธ์ที่ 1: กำหนดกรอบมาตรฐานและปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนกระบวนการและระยะเวลาในการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจและงานบริการประชาชนและแนวทางในการดำเนินงาน ข้อ 1.1.2: มาตรฐานด้านการอำนวยความสะดวกทางอาญา

นอกจากนั้นแล้วยังมีการกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติปี พ.ศ.2554 และปีพ.ศ.2555-2564 มีการกำหนดไว้ในนโยบายของผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่ละยุคแต่ละสมัยอย่างเช่น สมัยของพล.ต.อ.เพรียวพันธุ์ ดามาพงศ์ พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงห์แก้ว พล.ต.อ.สมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง เป็นต้น และที่สำคัญในการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมด้านการสืบสวน-สอบสวน ได้มีการนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 419/2556 เรื่อง “การอำนวยความสะดวกยุติธรรมในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวนและมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เฝ้าระวังการสอบสวนคดีอาญา” รวมทั้งกฎข้อบังคับ ระเบียบปฏิบัติและกฎหมายอื่นๆ มาเป็นเครื่องมือหรือเป็นแนวทางในการควบคุม กำกับกับการอำนวยความสะดวกทางด้านการสืบสวน-สอบสวนของพนักงานสอบสวนนับตั้งแต่การจับกุม คမ်းขัง การสอบปากคำ การตรวจพิสูจน์ฯ ตลอดจนการควบคุม กำกับ เฝ้าระวังสำนวนการสอบสวน ให้มีความถูกต้อง เทียบธรรมตามมาตรฐานสากลและหลักสิทธิมนุษยชน และไม่ล่าช้าทันตามเวลาที่กฎหมายกำหนด

ที่สำคัญผลการศึกษาพบว่า สถาบันส่งเสริมงานสอบสวน สำนักงานกฎหมายและคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้พยายามสร้างความพร้อมในเรื่องการสืบสวน-สอบสวนให้มีความเป็นมาตรฐานสากลหรือมาตรฐานอาเซียน โดยได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติต่อชาวต่างชาติ และคู่มือการแจ้งสิทธิผู้ต้องหาฉบับภาษาของชาติต่างๆ ในประชาคมอาเซียนและภาษาสากลขึ้น โดยเผยแพร่ในเว็บไซต์ต่างๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงอื่นๆ เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา หรือไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา เพื่อให้ผู้ต้องหาได้เข้าถึงความยุติธรรมอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและตามมาตรฐานอาเซียน

ในทางปฏิบัตินอกจากพนักงานสอบสวนจะต้องยึดหลักกฎหมายหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการสืบสวน-สอบสวนแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องยึดหลักมาตรฐานสากลหรือหลักสิทธิมนุษยชนอีกส่วนหนึ่งควบคู่ไปกับหลักกฎหมาย อย่างเช่น การจับเจ้าหน้าที่ตำรวจจะจับกุมบุคคลใดโดยพลการมิได้ เพราะทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพ มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องแจ้งข้อหาแก่ผู้ถูกจับและจะต้องแจ้งเหตุผลในการจับให้ผู้ถูกจับทราบฯ กล่าวคือจะละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยพลการมิได้ ซึ่งเป็นหลักประกันในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นและเป็นหลักของสิทธิมนุษยชนหรือเป็นมาตรฐานสากล

2. ด้านความพร้อมในเชิงความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องการสืบสวน-สอบสวน

ในด้านความพร้อมในเชิงความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านการสืบสวนสอบสวน ผลการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจมีความรู้ความสามารถ

ในเรื่องเหล่านี้เป็นอย่างดี โดยมีการเตรียมในรูปของการสร้างหลักสูตร และมีการเรียนการสอนไว้รองรับเจ้าหน้าที่ตำรวจเหล่านี้ทั้งในระดับต่ำกว่าสัญญาบัตรและในระดับสัญญาบัตรมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ในระดับต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร อย่างเช่นหลักสูตรนายสิบตำรวจ ส่วนในระดับชั้นสัญญาบัตร อย่างเช่น หลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพรานเหล่านี้ นอกจากนั้นแล้วสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังมีการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน ในลักษณะการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความสามารถทางด้านนี้ ให้อีกส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะชั้นสัญญาบัตรอย่างเช่น หลักสูตรที่เรียกว่า Pre-Promotion เป็นหลักสูตรสำหรับที่จะเป็นสารวัตร ผู้กำกับการ ผู้บริหารงาน ตำรวจชั้นสูง ซึ่งจะต้องฝึกฝนอบรมวิชาการสืบสวน-สอบสวนอย่างแน่นนอน อีกส่วนหนึ่ง (ไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง) ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเหล่านี้มีพื้นฐานความรู้ในเรื่องการสืบสวน-สอบสวนดังกล่าวนี้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มาปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการสืบสวน-สอบสวนจะต้อง มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้อย่างแท้จริง เพราะถ้าหากไม่มีความรู้ ความสามารถจริงก็จะดำเนินการสืบสวนผิดพลาด มีโอกาสที่จะถูกลงโทษ ถูกร้องเรียน ถูกดำเนินคดี หรือเกิดการกระทำผิด เกิดการละเมิดสิทธิฯ ของผู้อื่น ทำให้ตนเองถูกร้องเรียน ถูกลงโทษ หรือถูกตรวจสอบด้วยวิธีการอื่นๆ และอาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดี ซึ่งไม่คุ้มค่ากับความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ การงาน นอกจากนี้ความรู้ความสามารถที่ได้รับยังเกิดจากสิ่งสมประสงค์ในการทำงานมาช้านาน ผสมกับความรู้ที่ได้จากการได้รับการฝึกอบรม จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือในหน่วยงานต้นสังกัดในหลักสูตรต่างๆ อีกส่วนหนึ่งด้วย

สำหรับแนวทางในการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในแต่ละด้านการสืบสวนสอบสวน เพื่อการรองรับการเข้าสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน จากการศึกษาวิจัยพบว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. มีการปรับปรุงแก้ไขการหลีกเลียง บ่ายเบี่ยงหรือการไม่เต็มใจในการรับแจ้งความหรือการรับคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยการดูแลกำกับควบคุมและตรวจสอบตามกฎหมายระเบียบและเสริมสร้าง ฝึกฝนอบรม จริยธรรมให้มากขึ้น

2. มีการเสริมสร้างศีลธรรมและจริยธรรมหรืออุดมคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดีขึ้น โดยการฝึกฝนอบรมให้ยึดหลักมาตรฐานสากลหรือหลักสิทธิมนุษยชนให้แน่อนมั่นคง ในการปฏิบัติงานทางด้านการสืบสวน-สอบสวน

3. มีการเสริมสร้างความเต็มใจในการปฏิบัติงาน โดยพยายามสร้างระบบ-กลไกและกระบวนการในการแต่งตั้งโยกย้าย รวมทั้งการเลื่อนขั้นปรับเงินเดือน การให้ความดีความชอบ การให้รางวัลตอบแทนต่างๆ ของพนักงานสอบสวนเหล่านี้ให้มีความถูกต้อง ชอบธรรมหรือเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งจะต้องพยายามบำรุงค่าจูงทางด้านสวัสดิการในรูปแบบต่างๆ ค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเดินทาง รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้นด้วย

4. มีการพยายามสร้างกลไกหรือระบบหรือกระบวนการเพื่อสร้างหลักประกัน มิให้ผู้บังคับบัญชาเปลี่ยนแปลงนโยบายของหน่วยงานที่เป็นประโยชน์และจะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกินไปหรืออย่างฉาบฉวยและ

5. มีการส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสื่อสาร ตลอดจนเครื่องมืออื่นๆ ที่จำเป็นต่อการสืบสวน-สอบสวนให้เพียงพอต่อความต้องการของหน่วยงานตำรวจ

สรุปและข้อเสนอแนะ

โดยสรุปผลจากการวิจัยเพื่อศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความสะดวกทั้งในด้านการสืบสวน-สอบสวนพบว่าในเชิงนโยบายและการบริหารและการปฏิบัติสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องนี้ไว้ในเชิงนโยบายและการบริหารและการนำมาปฏิบัติได้ในระดับดี ดังเห็นได้จากการกำหนดด้านการสืบสวน-สอบสวน มีการกำหนดเรื่องนี้เอาไว้ในยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในภารกิจที่10 แผนปฏิบัติราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 รวมทั้งยังมีการกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติปี พ.ศ.2554 และปี พ.ศ.2555-2564 ซึ่งเป็นการกำหนดไว้ในนโยบายของผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย สำหรับด้านความรู้ ความสามารถของเจ้าหน้าที่พนักงานสืบสวนสอบสวน ผลการศึกษาพบว่า ตำรวจที่รับผิดชอบด้านสืบสวนสอบสวน มีความรู้ ความสามารถ ในด้านการสืบสวน สอบสวนเป็นอย่างดี เนื่องจากมีความเชี่ยวชาญชำนาญ การสั่งสมประสบการณ์ รวมทั้งได้รับการฝึกอบรมทักษะความรู้ในศาสตร์เหล่านี้

จากผลการศึกษา จึงนำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความสะดวกทางอาญาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดดังต่อไปนี้

1. ในแง่ของตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการปรับปรุงแก้ไข

ในเรื่องความเต็มใจในการทำงาน (Willingness) เนื่องจากความเต็มใจในการทำงานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความพร้อมในการปฏิบัติงาน (Readiness) และทำให้เกิดความมุ่งมั่นในการทำงาน (Commitment) โดยองค์ประกอบเหล่านี้ได้แก่ เงินเดือนหรือค่าตอบแทน สถานภาพในการทำงาน ความมั่นคงในงาน นโยบายและการบริหาร สภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องพยายามบำรุงค่าจูงใจในปัจจัยเหล่านี้ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเกิดความพึงพอใจ โดยเฉพาะปัจจัยทางด้านความมั่นคงในงาน (Job Security) ซึ่งจะต้องพยายามสร้างระบบกลไกและกระบวนการในการแต่งตั้ง โยกย้าย รวมทั้งการเลื่อนขั้น ปรับเงินเดือน การให้ความดีความชอบ การให้รางวัลตอบแทนต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเหล่านี้ให้มีความถูกต้องชอบธรรม หรือเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ถูกแทรกแซงในทางการเมือง นอกจากนั้นจะต้องพยายามบำรุงค่าจูงใจในเรื่องสวัสดิการในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการค่าตอบแทน ค่าเดินทาง ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงาน รวมไปถึงการสนับสนุนทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยี ยานพาหนะ เชื้อเพลิงฯลฯ เหล่านี้ให้ดีขึ้นด้วย และที่สำคัญจะต้องพยายามสร้างระบบกลไกหรือกระบวนการในการป้องกันมิให้ผู้บังคับบัญชาคนใหม่มาเปลี่ยนแปลงนโยบายของหน่วยงานที่สำคัญที่มีความต่อเนื่องและมีประโยชน์ต่อประชาชนอันเดิมอย่างรวดเร็วหรือฉับพลันจนเกินไปซึ่งมีผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจ รวมไปถึงความเต็มใจในการทำงานด้วย

2. ในแง่ของการบังคับใช้กฎหมาย สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรที่จะพยายามส่งเสริมสนับสนุนและดูแลกำกับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจยึดมั่น

ในหลักมาตรฐานสากลหรือหลักสิทธิมนุษยชนในการบังคับใช้กฎหมายด้านการสืบสวน-สอบสวน แม้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเหล่านี้จะมีกฎหมาย ฎระเบียบ คำสั่งฯ ต่างๆ กำกับอยู่แล้วก็ตาม แต่ในการสืบสวนสอบสวนจะต้องไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลในขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้เพื่อป้องกันการถูกกล่าวหาว่าปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ไม่เป็นธรรม ไม่โปร่งใส มีการกลั่นแกล้ง ช่มชู้ บีบบังคับ ทำร้าย ทรมานหรือแม้แต่การรับสินบน (คอร์รัปชัน)ฯ เหล่านี้ เนื่องจากปัจจุบันเจ้าหน้าที่ตำรวจมักจะถูกกล่าวหาในเรื่องต่างๆ เหล่านี้อยู่เสมอ ดังนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติน่าจะมีการฝึกฝนอบรมแบบเข้มงวด ในการนำหลักสิทธิมนุษยชนมาประยุกต์ใช้กับการบังคับใช้กฎหมายโดยอาจใช้ในแนวทางการฝึกอบรมของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้แล้ว ในภาคผนวกมาเป็นแนวทางในการฝึกฝนอบรมในเรื่องนี้เพื่อเป็นการทบทวน ตอกย้ำและเพื่อให้เกิดความตระหนักในการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือผู้กระทำผิด ในสถานการณ์ที่เป็นจริง

3. ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำกลยุทธ์แบบตำรวจชุมชน (Community Policing) หรือการเอาภาคประชาชนหรือคนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม ช่วยเหลือ สนับสนุนหรือการเป็นหุ้นส่วนและเข้ามาแบ่งเบาภาระในด้านงบประมาณทั้งในด้านการสืบสวน-สอบสวน อย่างเช่น การสืบหา ข้อเท็จจริง การสืบหาผู้กระทำผิด การหาข่าว การสะกดรอย การเป็นพยาน การรักษาพยานหลักฐานต่างๆ นอกจากนั้นควรพยายามนำกลยุทธ์ดังกล่าว มาใช้ในชุมชนคนต่างชาตินี้ที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยด้วย อย่างเช่น ชุมชน ชาวเกาหลี ชาวพม่า ชาวลาว ชาวกัมพูชาฯ

เอกสารอ้างอิง

- ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณีและอุนิษา เลิศโตมรสกุล. (2553). การนำกลยุทธ์แบบ Community Policing มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในเขตเมือง : กรณีศึกษาชุมชนในเขตลาดพร้าว บางนา และบางพลัด กรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- ทรงวุฒิ เชื้อพลากิจ. (2550). **ทัศนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนต่อบัณฑิตที่มีผลต่อความสำเร็จในการ สืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดในคดีอาญา : ศึกษาเฉพาะกรณีกองบัญชาการตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภราดร สุวรรณรัตน์. (2557). **ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานสอบสวนของพนักงานสอบสวน : เฉพาะกรณีศึกษาของกองบังคับการตำรวจนครบาล 4**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วุฒิ ลิขิตพัลลภ. (2556). **ทิศทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ**. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักรับราชการชุด รุ่นที่ 5 ปี 2556 สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ.
- สันต์ธีรกุลวานิช. (2557). **ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจ**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2556). **คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 419/2556 เรื่องการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวนและมาตรการควบคุม ตรวจ สอบ แรงัด การสอบสวนคดีอาญา**. (อัดสำเนา).
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2554). **ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ**. (อัดสำเนา).
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2555). **ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ**. (อัดสำเนา).
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2557). **ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ**. (อัดสำเนา).
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2559). **ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ**. (อัดสำเนา).

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2558). **คู่มือประชาคมอาเซียนปี 2558 กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ.** (อัครา).
- สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2557). **แผนปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557.** (อัครา).
- สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2558). **ประชาคมอาเซียน ปี 2558 กับสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ.** (อัครา).
- สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2559). **แผนปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559.** (อัครา).
- สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2557). **นโยบายการบริหารราชการของ พลตำรวจเอก สมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ.** (อัครา).
- สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2555). **นโยบายการบริหารราชการของ พลตำรวจเอก อุดมย์ แสงสิงแก้ว ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ.** (อัครา).
- Cullen, Francis T., & Agnew, Robert. (2011). *Criminological Theory: Past to Present.* (Forth Edition). Oxford University Press.
- Jassem Abdulla, Ramdane Djebarni, Kamel Mellahi. (2011). “Determinants of job satisfaction In The UAE”: A case study of the Dubai police. *Personnel Review.* Vol. 40 No 1, 126-146.
- Johnson, Richard R. (2012). “Police Officer Job Satisfaction: A Multidimensional Analysis.” *Policy Quarterly.* 15(2) 157-176.
- Maslow, A. H. (1943). “A theory of human motivation.” Originally Published in *Psychological Review.* 50(4), 370-396.
- Nalla, M. K., & Kang, W. (2012). “Organizational Climate, Perceived Citizen Support, and Job Satisfaction of Police Officers: Findings from the Post-Grand Reform Era in South Korea B Satisfaction among South Korean Police Officers.” *Asian Criminology.* 7, 153-171.
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (2002). **Professional Training Series No. 5/Add.2, Human Rights and Law Enforcement: A Trainer's Guide on Human Rights for the Police.** New York and Geneva: United Nations Publication.

- Siegle, J. Larry. (2010). **Criminology: Theories, Patterns, and Typologies**. Belmont, California: Wadsworth Thomson Learning.
- Schmallegger, Frank. (1999). **Criminal Justice Today**. (fifth edition) New Jersey: Prentice Hall.
- Sadik, Arin. (2015). **Understanding the Factors Influencing Job Satisfaction of Crime Scene Investigators in Turkey**. A Dissertation Criminal Justice—Doctor of Philosophy.
- Scheb, John M., & Scheb, John M. II. (1999). **Criminal Law & Procedure**. (Third edition) Belmont, California: Wadsworth Publishing com.
- Weiner, Bryan, J. (2009). A Theory of Organizational Readiness for Change. **Implementation Science**. October, 4 : 67.